

Evropská
komise

Co je Eurydice

Úkolem sítě Eurydice je poznávat a objasňovat organizaci a fungování různých evropských vzdělávacích systémů. Tato síť popisuje národní vzdělávací systémy a zpracovává tematické srovnávací studie i další ukazatele a statistiky. Všechny publikace Eurydice jsou zdarma dostupné na internetových stránkách, na vyžádání též v tištěné podobě. Cílem Eurydice je prostřednictvím své práce zlepšovat porozumění, spolupráci, důvěru a mobilitu na evropské i mezinárodní úrovni. Síť Eurydice se skládá z národních oddělení sídlících v jednotlivých evropských zemích. Její aktivity koordinuje Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast. Více informací lze nalézt na adrese:

<http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>

Plné znění studie

Řešení předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy: Strategie, politiky a opatření je dostupné v angličtině na webové stránce Eurydice http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_reports_en.php **Tištěnou verzi studie** lze na vyžádání získat na adrese: eacea-eurydice@ec.europa.eu

Kontakt

Wim Vansteenkiste,
Communication and Publications:
+32 2 299 50 58

České oddělení Eurydice

Dům zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
E-mail: eurydice@dzs.cz
Web: www.naerasmusplus.cz

Nová publikace Eurydice

Předčasné odchody ze vzdělávání a odborné přípravy jsou závažným problémem v řadě zemí EU a přitahují pozornost mnoha výzkumných pracovníků, tvůrců politik a pedagogů. Předčasné odchody mají negativní dopad na příležitosti mladých lidí na trhu práce, což má za následek zvyšování nákladů nejen pro jednotlivce, ale i pro společnost a ekonomiku. Úspěšně ukončené vzdělání může naopak zlepšit šanci na uplatnění v zaměstnání i pozitivně ovlivnit zdraví jednotlivce, nemluvě o zvyšování míry produktivity, snižování veřejných a sociálních nákladů, ekonomickém růstu a zvyšování sociální soudržnosti.

Tato publikace zpracovaná ve spolupráci Eurydice a Cedefopu podporuje cíl Strategie Evropa 2020 snížit míru předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy a přímo navazuje na doporučení Rady týkající se strategií vedoucích k eliminaci předčasných odchodů ze vzdělávání. Klade si za cíl přispět ke snaze členských zemí a Evropské komise v této oblasti, a to prostřednictvím monitorování pokroku při vytváření a implementaci strategií, politik a opatření zaměřených na snižování předčasných odchodů ze vzdělávání a podporu učení žáků.

Zpráva se zabývá těmito klíčovými oblastmi: sběr dat a monitoring; strategie a politiky zaměřené na prevenci, řešení a kompenzaci předčasných odchodů a na skupiny se zvýšeným rizikem předčasných odchodů; role vzdělávacího a kariérového poradenství; řízení a meziresortní spolupráce; předčasné odchody z perspektivy odborného vzdělávání a přípravy. Tato brožura poskytuje krátký přehled některých z těchto klíčových oblastí.

Předčasné odchody ze vzdělávání a odborné přípravy jsou úzce spojeny se socioekonomickým znevýhodněním

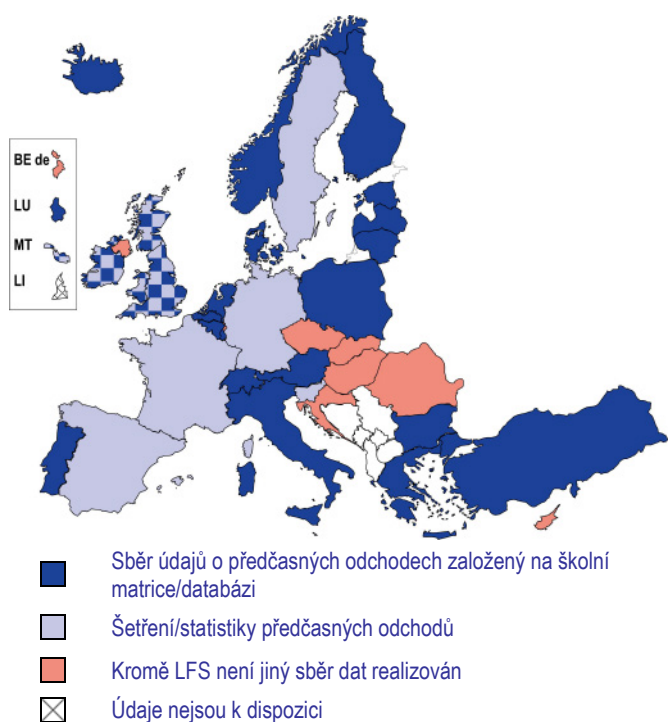
Podle statistik je míra předčasných odchodů ze vzdělávání v porovnání vyšší mezi studenty narozenými v zahraničí než mezi studenty narozenými v dané zemi. To však může být způsobeno tím, že studenti narození v zahraničí čelí obecně větším problémům v přístupu a účasti na vzdělávání než jejich vrstevníci (např. z důvodu jazykové a/nebo kulturní bariéry, socioekonomického vyloučení atd.). Z genderového pohledu je u chlapců až dvakrát větší pravděpodobnost, že odejdou ze všeobecného školního vzdělávání s nízkou nebo žádnou kvalifikací. Nicméně se zdá, že tento fakt je ovlivňován socioekonomickým zázemím. Čím je socioekonomický status vyšší, tím jsou rozdíly v míře odchodů ze vzdělávání mezi chlapci a dívkami méně zřejmé. Status imigranta či příslušníka menšiny ani genderová příslušnost nemohou být samy o sobě u žáků předčasně odcházejících ze vzdělávání a odborné přípravy vnímány jako rozhodující faktory.

Jednotlivci předčasně opouštějící vzdělávání často pocházejí ze socioekonomicky znevýhodněných rodin, zasažených například nezaměstnaností, nízkým příjmem a nízkou úrovní vzdělání rodičů. Posledně zmíněný faktor má obzvláště velký význam, jelikož v členských zemích EU-28 je průměrně šest z deseti dětí, jejichž rodiče mají nízkou úroveň vzdělání, ohroženo chudobou a sociální exkluzí, a v důsledku toho jim hrozí riziko znevýhodnění a předčasný odchod ze vzdělávání.

Konečně, předčasný odchod ze vzdělávání má pro jednotlivce přímé socioekonomické důsledky. V rámci EU-28 je v průměru zaměstnáno 19,7 % mladých lidí, kteří dosáhli nejvýše nižšího sekundárního vzdělání. V porovnání s tím je zaměstnáno 42,7 % mladých lidí s vyšším sekundárním či postsekundárním terciárním vzděláním a 54,6 % absolventů terciárního vzdělávání.

Většina zemí používá pro sběr dat o předčasných odchodech školní matriky

Zdroje využívané pro tvorbu údajů o předčasných odchodech na národní úrovni (jiné než LFS Eurostatu), 2013/14

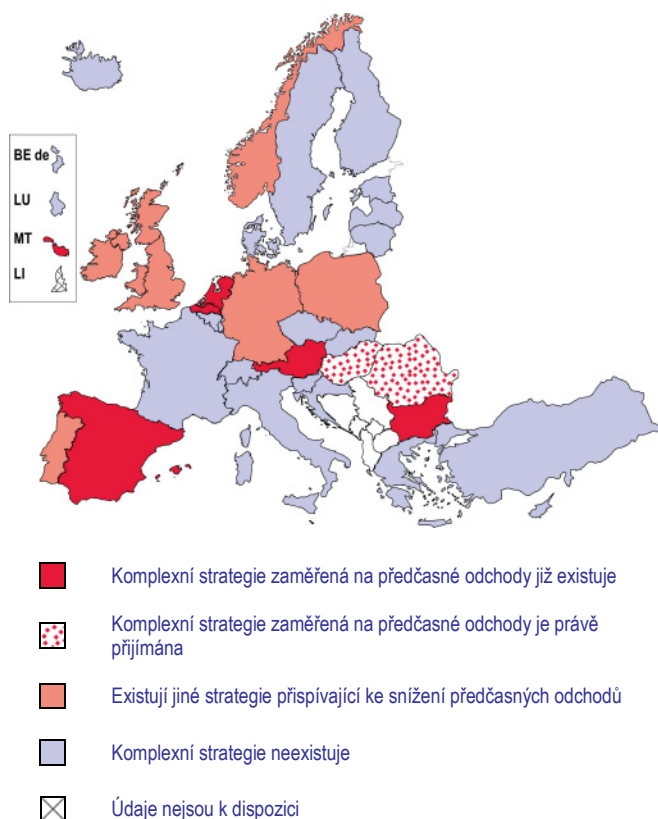
Zdroj: Eurydice.

Ve snaze o pochopení jevu předčasných odchodů a o rozvoj politik a opatření zaměřených na jejich snížení většina evropských zemí/regionů zavedla národní definice používané v průběhu tvorby a realizace politik. Tyto definice jsou úzce propojeny s nástroji sběru dat využívanými pro měření předčasných odchodů. Všechny evropské země/regiony (kromě Belgie (Německy mluvícího společenství), České republiky, Chorvatska, Kypru, Maďarska, Rumunska, Slovenska a Velké Británie (Severního Irska)) kromě údajů pro výběrové šetření pracovních sil (LFS) shromažďují též informace o předčasných odchodech ze vzdělávání, a to především prostřednictvím školních matrik/databází. Deset zemí provádí kvantitativní a/nebo kvalitativní průzkumy, které mohou přispět k lepšímu porozumění příčin předčasných odchodů.

K tomu, aby data umožňovala srovnání mezi školami, místními orgány a/nebo regiony a aby byla přesná, musí být dostupná v agregované podobě na různých úrovních (centrální, regionální, místní, školní) a aktuální (sbírána a analyzována vícekrát než jednou ročně). Zpráva nicméně ukazuje, že toto není všude v Evropě pravidlem.

Pouze přibližně jedna třetina všech evropských zemí přijala strategii zaměřenou na předčasné odchody

Strategie zaměřené na předčasné odchody, 2013/14

Zdroj: Eurydice.

Šest evropských zemí/regionů (Belgie (Vlámské společenství), Bulharsko, Španělsko, Malta, Nizozemsko a Rakousko) má v současnosti souhrnnou strategii pro řešení předčasných odchodů. Ve dvou dalších zemích (v Maďarsku a v Rumunsku) je souhrnná strategie právě ve fázi přijímání. V několika dalších zemích (Německo, Irsko, Polsko, Portugalsko, Velká Británie a Norsko) souhrnná strategie, tak jak je definována na evropské úrovni, neexistuje. Existují tam však jiné všeobecné strategie a akční plány, které zajišťují, aby mladí lidé a dospělí měli možnost dokončit své vzdělávání a získat kvalifikace, které potřebují k úspěchu v pracovním životě. Všechny země však mají politiky a opatření, které byly vytvořeny buď výhradně se zaměřením na předčasné odchody, anebo jsou součástí všeobecných/probíhajících iniciativ, jež přispívají ke snižování míry předčasných odchodů.

Pro řešení předčasných odchodů evropské země navíc zajistily spolupráci mezi jednotlivými relevantními politickými a správními orgány a investovaly do partnerství různých organizací, což může ulehčit efektivní součinnost mezi místními zainteresovanými subjekty. Nicméně pouze v Belgii (Vlámském společenství), ve Španělsku, na Maltě a v Nizozemsku byl doposud zřízen ústřední orgán ustanovující a koordinující spolupráci na vládní úrovni i mezi dalšími orgány různé úrovně, školami a ostatními zainteresovanými subjekty.

Vzdělávací a kariérové poradenství patří v mnoha evropských zemích mezi klíčová opatření proti předčasným odchodům

Většina evropských zemí považuje vzdělávací a kariérové poradenství za jedno z klíčových opatření proti předčasným odchodům. Poradenství je tudíž důležitým prvkem iniciativ zaměřených na prevenci, intervenci a kompenzaci. Školám byla svěřena hlavní odpovědnost za implementaci vzdělávacího a kariérového poradenství, které je nejčastěji zacíleno na žáky sekundárního vzdělávání. V asi jedné třetině zemí není poradenství nabízeno na primární úrovni.

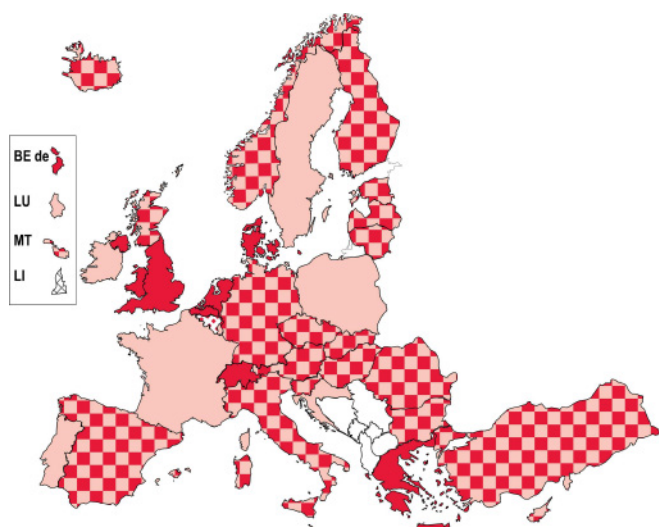
Školy by měly ke vzdělávacímu a kariérovému poradenství přijmout holistický přístup. Poradenství je tradičně poskytováno prostřednictvím poradenských zařízení ve školách, které často přicházejí do styku s jedinci, kteří potřebují podporu nebo jim již hrozí předčasný odchod. Velké množství zemí navíc zahrnuje poradenství do osnov povinného vzdělávání, čímž ho

zpřístupňuje všem žákům. Poradenství ve třídách a individuální poradenství bývá doplňováno mimoškolními poradenskými aktivitami.

Za poradenství může být odpovědná řada pracovníků škol: učitelé specializovaní na poradenství, speciální poradci, psychologové a sociální pracovníci. Nicméně nejvíce zastoupenou skupinou pracovníků, která podporuje žáky v rozvoji jejich vzdělávacích a/nebo profesních aspirací, stejně jako pomáhá žákům s problémy při učení, jsou učitelé bez přímé specializace na tuto problematiku. Externí partneři hrají důležitou roli ve školení pracovníků škol a v jejich podpoře při organizování poradenských aktivit.

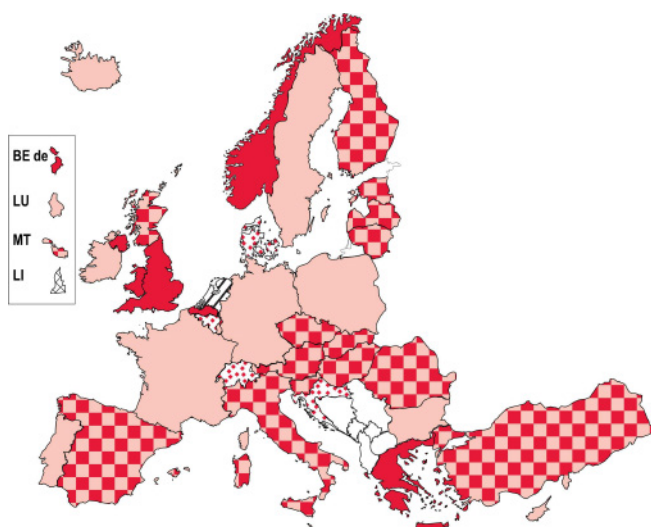
Poskytování vzdělávacího a kariérového poradenství, 2013/14

Nižší sekundární všeobecné vzdělávání (ISCED 2)

- Poradenství je poskytováno školou
- Poradenství je povinnou součástí kurikula a je poskytováno ve třídě
- Poradenství je poskytováno pouze externími poradenskými pracovišti

Vyšší sekundární všeobecné vzdělávání (ISCED 3)

- Poradenství není poskytováno
- Údaje nejsou k dispozici

Zdroj: Eurydice.

Jednotlivé země přijaly celou škálu opatření zaměřených na předčasné odchody z odborného vzdělávání

Co se týče politik v oblasti odborného vzdělávání a přípravy, analýza odhaluje velké množství různých přístupů a stylů, které evropské země přijaly k řešení předčasných odchodů. Jedním ze společných prvků je neustále narůstající uznávání potřeby zajistit pro studenty odborných škol individualizované cesty. Individualizovaný přístup k výuce zaměřený na studenta, například pomocí poradenství, mentoringu, individuálního studijního plánu či case managementu, byl vždy hlavním prvkem kompenzačních opatření. Tento přístup je také stále častěji součástí odborného vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu a je využíván jako způsob prevence předčasných odchodů. Přístup založený na kompetencích je dalším charakteristickým prvkem politik zaměřených na předčasné odchody

z odborného vzdělávání. V rámci opatření proti předčasným odchodům je v odborném vzdělávání obzvláště důležité klást důraz spíše na dovednosti žáků získané při praktickém výcviku než na počet kurzů/hodin výuky.

Odborné vzdělávání je samo o sobě považováno za opatření proti předčasným odchodům, v neposlední řadě proto, že mnoho osob předčasně odcházejících ze všeobecného i odborného vzdělávání si při případném návratu vybere právě odborné vzdělávání. Proto systémy odborného vzdělávání pojmu velké množství žáků, kteří buď ze vzdělávání vypadli, nebo se rozhodli změnit obor či typ studia.

Plné znění studie Řešení předčasných odchodů ze vzdělávání a odborné přípravy: Strategie, politiky a opatření je dostupné v angličtině na webových stránkách Eurydice: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_reports_en.php a na webových stránkách Cedefop: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/about-cedefop/projects/empowering-young-people/Early-leaving-education-training.aspx>